

SATURS

LATGALES KARTE UN CITAS ZIŅAS

SLAVENI CILVĒKI

LATGALES VALODA, TAUTAS TĒRPI

INTERESANTI PASĀKUMI UN VIETAS

ZILO EZERU ZEME

Praktiskā lappusīte

VISPĀRĒJĀS ZIŅAS

VISPĀRĒJĀS ZIŅAS

Latgale robežojas ar Krieviju, Baltkrieviju, Lietuvu. Latgale atrodas Latvijas stūrī. Latgale ir ļoti atšķirīga no citiem novadiem ar savu kultūru. Vēl viņa atšķiras ar to, ka viņai ir daudz ezeru un kalnu. Un viņu pievienoja pie Latvijas ne tik sen. Bet to tu uzzināsi vēsturē.

Iedzīvotāji apmēram 300500. Un ir 22 novadi.

VĒSTURE

Senos laikos latgalieši dzīvojuši pie Daugavas abos krastos. Latgaliešiem bija labs tirdzniecības ceļš pa Daugavu. Tādēļ viņiem bija sakari ar citām valstīm. Pagaidām viņi dzīvoja labi.

12.-13.gadsimtā latgaliešus iekaroja vācu krustneši. Kad viņus iekaroja, latgalieši iekļuva Livonijā. Tālavas iekarošana ir aprakstīta Rūdolfa Blaumaņa dzejolī "Tālavas taurētājs".

Livonija sāka brukt 16. gadsimtā, kad karā iesaistījās Zviedrija, Polija un Krievija. Tajā laikā toreizējo Latgales teritoriju pa Daugavu sadalīja. Ziemeļu daļu paņēma Zviedrija un nosauca par Vidzemes novadu. Un Polija paņēma Latgali.

Latvieši knapi pazina Latgali. Latgalieši saprata, ka Latvija ir izvedojusies. Un 1919. gadā Latgale kļuva par Latvijas novadu. Tad latvieši sāka iepazīt Latgali.

LATGALES TAUTAS TĒRPS

Tautas senos laikos ģērbās tautas tērpos. Cilvēkiem bija vienāds tautas tērps, jo viņi dabūja informāciju no tuvajiem. Pirmo iespaidu par svešu cilvēku varēja iegūt pirmajās 90 sekundēs, un tam palīdzēja tautas tērps. Cilvēka tautas tērps pastāstīja par to, kāds viņš ir – cik nabadzīgs vai bagāts, kurā novadā dzīvo, vai meitenes ir precējušās vai nē.

Īsts latgaļu tautastērps ir apģērbts **Abrenes (Ziemeļlatgales) Baibai**. Viņai ir zilas acis un divas bizēs sapīti mati. Apģērbts: Šķilbēnu krekls ar stāvkrādziņu un sarkanu izšuvumu apkaklē, plecos un aprocēs, krekla sakta, aptamborētas apakšbikses, mežģinrakstā ar roku adītas vilnas pusgarās zeķes, balti vilnas brunči ar rokām darinātu celu apdari, ar sarkanu auklu apdarināts dreļļa ņieburs, greznā Ziemeļlatgales villaine, Abrenes zīļu vainags un melnas kurpes.

Šeit tiek salīdzināti tautas tērpi starp Rugāju novada un Rīgas deju kolektīviem.

LATGALIEŠU VALODA

Latgaliešiem ir sglabājusies viņu pašu valoda no seniem laikiem. Piemēram, citiem novadiem nav savas valodas.

Arī latgalieši ikdienā lieto savu valodu. Šajā grafikā parādīti novadi kuros visvairāk lieto latgaliešu valodu. Visvairāk to lieto Baltinavas, Kārsavas un Vārkavas novados.

Pirmā latgaliešu grāmata "Evangelia toto anno." tika izdota 1753. gadā.

Mūsdienās latgaliski ne tikai raksta grāmatas, bet arī tulko. Piemēram, Luisa Kerola "Alise brīnumzemē".

Šis ir latgaliešu valodas alfabēts. Šis alfabēts ir citāds nekā mūsu, ir papildus burti un savādāka izruna. Šī ir mīkla latgaliešu valodā.

Pa kolnim, pa lejom staigoj kažuks i svuorki. /vuška/
 Pa kalniem pa lejām staigā kažoks un svārtki. /aita/

A a [a]	Ā ā [a:]	B b [b],[bʰ]	C c [ts],[tsʰ]	Č č [tʃ]	D d [d],[dʰ]
E e [e],[æ]	Ē ē [e:],[æ:]	F f [f]	G g [g],[gʰ]	Ģ ģ [ʒ]	H h [x]
I i [i]	Y y [ʲ]	Ī ī [i:]	J j [j]	K k [k],[kʰ]	Ķ ķ [ʃ]
L l [l],[lʰ]	Ļ ļ [ʎ],[ʎʰ]	M m [m],[mʰ]	N n [n],[nʰ]	Ņ ņ [n],[nʰ]	O o [o]
Ō ō [ɔ:], [uo]	P p [p],[pʰ]	R r [r],[rʰ]	S s [s],[sʰ]	Š š [ʃ]	T t [t],[tʰ]
U u [u]	Ū ū [u:]	V v [v],[vʰ]	Z z [z],[zʰ]	Ž ž [ʒ]	

ZILO EZERU ZEME

Latgali sauc par zilo ezeru zemi, jo tur ir daudz ezeru. Vēl tur ir otrais lielākais ezers Latvijā – Rāznas ezers. Un tur ir arī Baltijā dziļākais ezers Drīdzis, kurš ir 65 metrus dziļš, un tur ir ezers Ežezers, kuram ir visvairāk salu Baltijā. Viņam ir apmēram 70 salas. Attēlā ir redzams Ežezers.

Kādēļ Latgalē ir daudz ezeru un kalnu.

Tas noticis senim senajos laikos, kad Dievs jau radījis visu pārējo pasauli un patlaban stājies pie mūsu zemītes radīšanas. Tikko viņš sācis strādāt gar Daugavas malu, taisīdams un līdzinādams Lātavas zemi, kad netālu no Preiļiem šim pienāk velns un prasa:

– Klau, radītāj, ko tu viens te pūlies! Ņem mani palīgā!

Dievs atspiedies uz lāpstas, pakasījis bārdu un pieņēmis arī. Lai sākot zemes taisīšanu no viņa gala, no Krievzemes robežām. (Krievzeme jau bijusi gatava.) Un piekodina, lai krietni strādājot, zemi gludi nolīdzinot.

Labi! Dievs paliek darbodamies pie Barkavas, bet velns nosvīdis raujas pa Ludzas aprīņi, tiek jau cauri Bukmuižai, Andrupienei un uz Dagdas robežām atkal satiekas ar Dievu. Lai pieņemot darbu.

Dievs pakāpies debesu lievenī, apraudzījis velna veikumu un izmisumā saķēris galvu.

Ak vai! Puse Latgales vienos kalnos un ezeros! Un pa starpām purvi. Dievs negribējis tādu darbu pieņemt un sacījis, lai velns nolīdzinot visu tikpat līdzenu, kāds esot dieva darinājums gar Daugavas malu. Velns pavīpsnājis un teicis:

– Paklau, Dievs, apdomā labi. Ja mans darbs paliks nepārlabots, tad no tā mums abiem būs tikai labums.

– Kāds labums no tāda nedarba? – Dievs piktojies. Bet velns paskaidrojais:

– Pa tavas zemes līdzinājiem ceļiem ļaudis braukās snauzdami. Ne tev, ne man

no tā nekāda labuma nebūs. Turpretim pa maniem ceļiem neviens nevarēs vienaldzīgu prātu braukt. Viens, lejā laizdamies, piesauks tevi: «Vai, Dieviņ, kā te izbraukuši!» Cits, kalnā kāpdams, atminēsies mani: «Lai viņu velns, tādu kalnu!» Tāpēc labāk būs, ja atstāsim manu darbu tādu, kāds tas padevies.

Dievs brīdi domājis un atzinis velna darbu par derīgu.

IEVĒROJAMAS VIETAS

Aglonas bazilika ir vissvarīgākā katoļu baznīca Latvijā. Šo vietu pat apciemoja Romas pāvests Jānis Pāvils 2. Viņš šo vietu nodēvēja par baziliku 200 gadu jubilejā. 15. augustā šo vietu apciemo ļoti daudz svētceļnieku.

Ičas upes lejtecē nozīmīgākā neolīta apmetne Latvijā, kura tikusi apdzīvota jau 3.-2. gadu tūkstošā pirms Kristus dzimšanas. Apmetne atrodas Ičas upes lejtecē - nelielā paaugstinājumā Ičas vecupes krastos.

Šis ir Velnezers - Latvijas noslēpumainākais ezers ar neparastu ūdens krāsu un nezināmu ūdens līmeni. Ir ticējums kurš tur peldas drīz mirs.

Šis ir Krucifisks. Šādi Krucifiski bija bieži sastopjami Latgalē. Ir tāda vieta Krucifisku ceļš. Tas ir 125 kilometrus garš. Un tur ir ap 40 Krucifisku. Ar Krucifiskiem ir daudz kas noticis.

SLAVENI CILVĒKI

Andris Ambainis

Andris Ambainis 1975. gada 18. janvārī Daugavpilī. Andris kļuvis slavens jau, kad bija mazs. Andris katru sestdienu braucis no Daugavpils uz Rīgu. 1991. gadā Andris Ambainis PSRS komandas sastāvā starptautiskajā matemātikas olimpiādē izcīnīja zelta medaļu ar maksimālo punktu skaitu 42 no 42 punktiem. Ambainis 1997. gadā nokļuva doktorantūrā Kalifornijas universitātē Bērklījā, kur iepazinās ar tolaik vēl jauno kvantu skaitļošanas nozari, un šī zinātnes joma viņu ieinteresēja. Ārpus darba Andra Ambaiņa vaļasprieki ir orientēšanās sports un zinātniskā fantastika. Sieva - Mētra Ambaine, ķīmiķe, dēls Krišjānis un meita

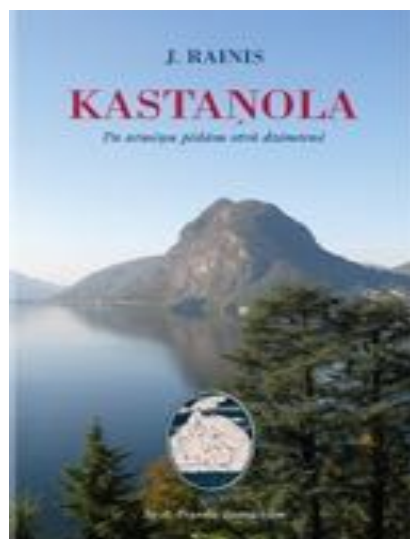
Prof. A. Ambaiņa novēlējums un autogrāfs.

Jānis Pliekšāns (Rainis)

Dzimis 1865. gadā Daugavpilī un miris 1918. gadā. Rainis ir viens no izcilākajiem latviešu dzejniekiem, kura vārds ir pazīstams visā pasaulē.

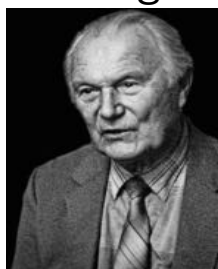

Raiņa populārākie darbi ir Johana Volfganga fon Gētes Fausts tulkojums, Uguns un nakts, Jāzeps un viņa brāļi.

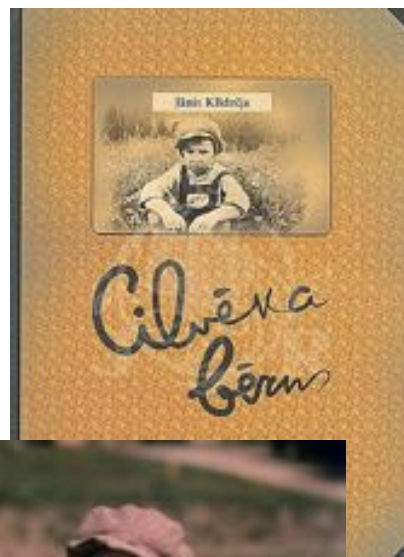

Jānis Klīdzējs

Dzimis 1914. gadā Rēzeknē un miris 2000. gadā.

Grāmata "Cilvēka bērns" ir līdzīga autora dzīvei par zēnu, kas dzīvo Latgales lauku sētā.

Jānis Streičs

Dzimis 1963. gadā Preiļos.

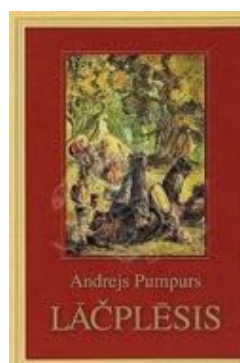

Latvijas kino režisors, kurš uzņēmis filmu "Cilvēka bērns".

Andrejs Pumpurs

Dzimis 1841. gada 22 septembrī Daugavpilī un miris 1902. gadā. Viņš sarakstījis eposu "Lāčplēsis".

KĀ RADĀS PROJEKTS

Buļbu bļīnas.

Dzirnavas un
Latgales zemnieka
sēta etnogrāfiskajā
muzejā.

Es ar Andri
Ambaini.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Lielā Latvijas enciklopēdija

Latgales plānošanas reģona portāls <http://latgale.lv/>

Brīvā enciklopēdija <http://lv.wikipedia.org>

Interneta resurss www.kulturaskarte.lv

Interneta resurss <http://parkulturu.lv/>

Darbnīcas “Latvju lietas” mājaslapa

<http://www.latvjulietas.lv/>

Interneta resurss <http://www.vvk.lv/>

Interneta resurss <http://muoryszeme.lv/>

Interneta žurnāls <http://www.satori.lv/>

Interneta resurss <http://www.pasakas.net/>

Interneta resurss <http://www.irlaiks.lv/>

Aglonas oficiālais tūrisma portāls <http://www.aglona.travel/>